

باسمه تعالی

صور تجلسه شورای عالی اخلاق دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

جلسه شورای عالی اخلاق دانشگاه در ساعت ۱۰ صبح روز چهارشنبه مورخ ۹۷/۷/۱۸ با حضور ریاست محترم دانشگاه و اعضای محترم شورا تشکیل گردید. در ابتدا آیاتی از قرآن مجید تلاوت گردید.

دستور جلسه

۱. ارائه بخش اول مبحث علمی "پایبندی به اخلاق حرفه‌ای" توسط سرکارخانم دکتر یمانی مدیر محترم EDC
۲. تبیین راهکارهای علمی و عملی مصوبات جلسه شهریور ماه توسط آقای دکتر شمس دبیر محترم شورای اخلاق دانشگاه
۳. بحث و تبادل نظر پیرامون راهکارهای عملی مصوبات جلسه شهریور ماه در هر حوزه

بحث علمی

۱. سرکارخانم دکتر یمانی مدیر محترم EDC به تبیین و توضیح پیرامون پروفشنالیسم پرداختند. با ارائه تعریف‌هایی از پروفشنالیسم به تعهدات دو جانبه بین جامعه و صاحبان حرفه پرداخته و اظهار نمودند این تعهدات دو جانبه انتظاراتی را برای پزشک و مردم ایجاد می‌کند. از جمله انتظارات پزشک این که به او اعتماد شود، به او حق قضاوت و تصمیم‌گیری داده شود، پزشک زندگی قابل قبولی داشته باشد و پاداش‌های او به موقع داده شود. از جمله انتظارات جامعه این است که پزشک خیرخواه و رازدار بیمار بوده و بیمار از خدمتی نوع‌دوستانه و ... بهره‌مند شود. در این تعهدات متقابل، منافع واقعی بیمار باید محور قرار گیرد.

۲. جناب آقای دکتر شمس دبیر محترم شورای اخلاق دانشگاه در قالب اسلایدهایی در رابطه با مباحث جلسات قبل عنوان نمودند که:

با توجه به بررسی‌هایی که از طریق مذاکرات در جلسات ستادی، بیمارستانی، دانشکده‌ای و عرصه‌های خدمت و مشاهده عرصه‌های خدمت و نیز مصاحبه با برخی از ذی‌نفعان اصلی اعم از مردم، اساتید، فراگیران و مدیران انجام داده‌اند، در رابطه با پیاده شدن آئین‌نامه‌های ابلاغی اخلاق در حوزه سلامت و رفتار حرفه‌ای به چالش‌هایی پی برده‌اند. نتایج حاصله از بررسی این چالش‌ها نشان می‌دهد که اغلب صاحبان فرآیندها از وجود یا محتوای آئین‌نامه‌های اخلاق اطلاع کافی ندارند و در نتیجه ضعف نگرش برای برنامه‌ریزی و اجرای آئین‌نامه‌ها وجود دارد. در نهایت به این دلایل اجرایی شدن آئین‌نامه‌ها کم‌رنگ است که در این رابطه دلایل دیگری نیز می‌تواند سازوکارهای عملی شدن آئین‌نامه‌ها را تضعیف نماید از جمله ضعف همکاری‌های درون و بین‌بخشی و نیز عدم وجود سیستم نظارت و ارزشیابی نظام‌مند.

در ادامه چالش‌های موجود، از ضعف اطلاعات بعضی مدیران محترم مثالهایی را ارائه نمودند از جمله: موازی‌کاری‌ها، عدم اطلاع بعضی از مدیران محترم از نقش خود و اختیاراتشان (به عنوان رئیس کمیته رسیدگی به تخلفات دستیاران و کارورزان)، ضعف اطلاعات بعضی از مدیران

محترم گروه‌های آموزشی و مدیران محترم برنامه دستیاری و کارورزی و رؤسای محترم بخش‌های آموزشی از وظایف و اعضاء و ساختار کمیته‌های اخلاق بیمارستانی.

در رابطه با ضعف نگرش مدیران محترم در حوزه‌های درمان و آموزش مثال‌هایی را نیز ذکر نمودند از جمله: رؤسای بیمارستان‌ها معتقدند که مسئولین آموزشی از تصمیم‌های متخذه که توسط کمیته اخلاق بیمارستانی (حوزه درمان) براساس آئین‌نامه مربوطه گرفته می‌شود حمایت چندانی ندارند و این امر باعث کاهش انگیزه در عملی شدن آئین‌نامه‌های اخلاق حرفه‌ای می‌گردد. متقابلاً مسئولین آموزشی و مدیران محترم گروه‌های آموزشی و ... بر این باورند که نحوه رسیدگی به این موارد و یا کلاً موضوع‌های مطروحه در کمیته‌های اخلاق بیمارستانی منطبق بر موازین و استانداردهای اخلاق حرفه‌ای نبوده و اغلب موضوع‌های مطروحه در راستای برنامه‌ریزی‌های راهبردی و اساسی نمی‌باشد.

پیرامون ضعف عملکرد بعضی از مدیران محترم نیز اظهار داشتند که برای تصمیم‌گیری، نظارت و ارزشیابی بین تیم آموزشی و مدیریت بیمارستان‌ها نشست‌های مشترک در بعضی از بیمارستان‌ها برگزار نمی‌گردد. در حالی که به عنوان مثال در آئین‌نامه "چگونگی نحوه پابندی دستیاران به اصول حرفه‌ای" کمیته مشترک در سطح ۲ رسیدگی دیده شده است و نیز در کمیته‌های اخلاق بیمارستانی " آئین‌نامه اخلاق بالینی" این امر مهم لحاظ گردیده است. همچنین گزارش‌های مردمی و حرفه‌مندان (در ارتباط با حوزه اخلاق حرفه‌ای) از فراگیران و تیم آموزشی صرفاً در حد انعکاس موردی بوده و به دلایل مختلف از جمله عدم وجود نظام نظارتی نظام‌مند و پیگیری مشترک، نتیجه نهایی حاصل نمی‌شود. در حالی که برای این چالش‌ها راهکارهای مختلف علمی وجود دارد از جمله نهادینه کردن آئین‌نامه‌های ابلاغی کشوری است که مدل علمی شورای اخلاق برای این امر، الگوی "۳ ت" (تفاهم بین حوزه‌های مختلف و توانمندسازی هر کدام از حوزه‌ها و وجود تشکیلات نظام‌مند) می‌باشد. به منظور اجرایی کردن این الگو، مدل برنامه‌ریزی علمی Plan, Do, Check & Act می‌باشد که با منظور نمودن این دو مدل علمی راهکارهای چالش‌های موجود پس از تأیید اعضای محترم حاضر در جلسه شورا، در قسمت مصوبات ذکر می‌گردد.

در انتها ایشان اشاره نمودند که مباحث فوق براساس وظایف ذکر شده در آئین‌نامه تشکیل شورای عالی اخلاق در دانشگاه می‌باشد که در یک اسلاید به حاضرین ارائه شد.

مذاکرات

در صورت تمایل به دریافت متن مربوط به مذاکرات جلسه، می‌توانید به ایمیل شورای اخلاق علوم پزشکی دانشگاه به نشانی ethicscouncil1397@gmail.com درخواست خود را اعلام فرمائید. ان شاء الله طی ۳ روز اداری بعد از دریافت ایمیل شما، متن مذاکرات را دریافت خواهید نمود.

۱. مسئولین ذیربط در تمامی حوزه‌های فعالیتی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی، اخلاق را به صورت یک تم در همه برنامه‌ها و فرآیندها منظور کرده و در سیستم‌های نظارت و ارزشیابی جاری نمایند و مشخص کنند که در کجای سیستم به ضوابط اخلاقی توجه داشته‌اند.
۲. مسئولین ارزشیابی کارکنان، در سنجش‌های ارزیابی دوره‌ای کارکنان دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اگر معیارهای اخلاقی را در نظر نگرفته‌اند آن را لحاظ کنند و اگر موجود دارند نحوه نمره‌دهی به آن را معلوم نمایند.
۳. شورای اخلاق در رابطه با حداقل سطح رعایت اخلاق و مقررات به کمیته‌های فرعی مرتبط با شورا مأموریت ویژه دهد که تا تاریخ مشخصی برنامه‌های اجرائی خود را ارائه دهند و آن برنامه‌ها در شورا بعد از به بحث گذاشته شدن و کار کارشناسی به تصویب رسانده شود.
۴. تاکید فقط بر آموزش‌های بالینی نباشد بلکه به آموزش‌های علوم پایه، آموزش‌های کارگاهی، آموزش‌های درون فیلد و ... توسط معاونت-های محترم دانشگاه و دانشکده‌های ذیربط نیز توجه شود. هر کدام از حوزه‌ها برنامه‌ریزی لازم را انجام داده و پس از اجرا، در آخرین جلسه هر فصل، شورای اخلاق گزارش آن را مکتوب نموده و نیز در جلسه شورا ارائه نمایند. مسئول پیگیری ارائه گزارش این بند با شورای اخلاق می‌باشد.
۵. حوزه‌هایی که آئین‌نامه ندارند، اگر برای develop کردن نیاز به کار تحقیقی دارند پروپوزال آن را تهیه و بسته به موضوع آن به EDC و یا واحد HSR حوزه معاونت محترم پژوهشی و یا واحدهای R&D هر حوزه ارائه نمایند، دانشگاه نیز آن‌ها را حمایت خواهد کرد. مسئولیت پیگیری این بند با معاونت محترم پژوهشی است که در بازه زمانی ۶ ماهه گزارش جمع‌بندی شده‌ای را ارائه نماید.
۶. برای توجیه آئین‌نامه اخلاق بالینی در بین مسئولین محترم حوزه آموزش (مدیر محترم گروه‌های آموزشی و ...) توصیه می‌شود که:
 - آقای دکتر صبری و آقای دکتر رحیمی و آقای دکتر محمدی‌زاده با حضور آقای دکتر کلیدری جلسه‌ای برگزار نمایند.
 - فعالیت‌های موازی مطروحه در آئین‌نامه‌ها را مشخص کرده و مسئول اصلی آن تعیین گردد.
 - توسط دانشکده پزشکی بحث آئین‌نامه اخلاق بالینی شفاف مطرح شده و موارد مشترک را به تفاهم رسیده و تقسیم کار منطقی بین حوزه‌ها صورت گیرد. به عنوان مثال: فعالیت‌های آموزشی با حوزه معاونت محترم آموزشی، رسیدگی به تخلفات حوزه آموزش براساس آئین‌نامه دستکاری برحسب موضوع با سطوح رسیدگی مربوطه مطرح شده در آئین‌نامه و ...
 - با تاکید مجدد بر بند ۵ مصوبات در حوزه درمان صورتجلسه ۹۷/۶/۲۱، آموزش حرفه‌مندان پزشکی و کارکنان نظام سلامت به عهده معاونت محترم درمان باشد و کمافی‌السابق گروه اخلاق در سلامت دانشگاه و معاونت محترم آموزشی و واحد محترم بازآموزی معاونت

محترم آموزشی همکاری‌های لازم را بنمایند و به یکدیگر نیز گزارش فعالیت ارائه کنند. برای اثربخشی بیشتر آموزش‌ها، قبل از آموزش، EDC از نظر رعایت اصول تعلیم و تربیت پزشکی نظارت داشته باشد.

• نیاز است که با نظارت حوزه‌های محترم آموزش و درمان یک نفر دبیر علمی از بخش آموزش و یک نفر دبیر اجرایی از حوزه اجرا در هر برنامه آموزش حین خدمت، منصوب و حضور داشته باشند.

۷. با توجه به عدم تشکیل کمیته سطح ۲ رسیدگی مربوط به آئین‌نامه "رسیدگی به نحوه پایبندی دستیاران به اصول حرفه‌ای" در اکثر بیمارستان‌های آموزشی (طبق مشاهدات و بررسی‌های دبیرخانه شورا و اظهارات معاون محترم تخصصی و فوق تخصصی دانشکده پزشکی) موارد زیر تأکید شد:

• کمیته سطح ۲ رسیدگی مربوط به آئین‌نامه "نحوه رسیدگی به چگونگی پایبندی دستیاران به اصول حرفه‌ای" با دستور رؤسای محترم بیمارستان‌ها (رئیس کمیته) تشکیل شود.

• معاونین محترم آموزشی مراکز (دبیران کمیته)، گزارش تشکیل کمیته بیمارستان خود را ماهانه به معاون محترم آموزش دانشگاه منعکس نمایند.

• معاون محترم آموزشی دانشگاه در آخرین جلسه هر فصل شورای اخلاق گزارش آن را مکتوب نموده و نیز در جلسه شورا ارائه نماید.

مسئول پیگیری ارائه گزارش این بند با شورای اخلاق می‌باشد.

۸. کارگاه‌هایی که در سطح استان برای حرفه‌مندان و کارکنان نظام سلامت برگزار می‌گردد گزارش منظمی از برگزاری آن‌ها به EDC منعکس گردد و در گزارش مشخص شود که چه موضوع آموزشی، توسط چه کسی، برای چه کسانی و در کجا برگزار شده است.

۹. جایگاه سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری و نظارت، محور فعالیت‌های شورای اخلاق قرار گیرد و امور اجرایی به حوزه‌های مربوطه واگذار شده و اگر در حوزه‌های اجرایی اشکالاتی هست به شورا منتقل شده و به بحث و تبادل نظر گذاشته شود و بدنبال آن، موارد مورد نیاز تصویب گردد. رعایت این بند، شامل همه اعضای محترم شورا می‌باشد.

۱۰. با توجه به اهمیت و حساسیت موضوع‌های مطروحه در شورا، حضور مداوم اعضای حقوقی محترم شورا در هر جلسه ضروری می‌باشد. مسئول پیگیری و گزارش این امر در هر جلسه به عهده دبیر محترم شورا است.

۱۱. کمیته‌های آئین‌نامه‌های اخلاق حرفه‌ای، پاسخگویی به مطالبات مردم و کارکنان در موضوع‌های مربوطه در حوزه سلامت را در اولویت فعالیتها و جلسات خود قرار دهند. بدیهی است نظارت بر این امر بر عهده معاونین محترم هر حوزه بوده و گزارش نظارتی خود را هر ۶ ماه یک بار (آخرین جلسه تابستان و زمستان) در جلسه شورا مطرح نمایند.

۱۲. با توجه به تأکید ریاست محترم دانشگاه و اعضاء بر وجود نظارت و ارزشیابی نظام‌مند به صورت تم طولی در فرآیندهای مربوط به اخلاق، ضمانت اجرایی مصوبات و رعایت مفاد آئین‌نامه‌های حوزه اخلاق حرفه‌ای برحسب موضوع به صورت سطح بندی شده به عهده مسئولین ذیربط می‌باشد.

۱۳. مصوبات جلسه ۹۷/۶/۲۱ نیز مجدداً مطرح و بر اجرایی شدن آن‌ها تأکید شد.

دستور کار جلسه بعد

۱. ارائه بخش دوم مبحث علمی "پایبندی به اخلاق حرفه‌ای" توسط سرکارخانم دکتر یمانی مدیر محترم EDC
۲. بحث و تبادل در رابطه با منظور نمودن تحقیقات حوزه اخلاق به عنوان لاین دوم تحقیقاتی اساتید
۳. ارائه کلیات برنامه چگونگی تسری یافتن آئین‌نامه‌های موجود (آئین‌نامه اعتلای اخلاق حرفه‌ای، اخلاق بالینی بویژه کمیته اخلاق بیمارستانی، اخلاق در آموزش) در سایر دانشکده‌ها (با استفاده از تجربیات دانشکده پزشکی) توسط معاونین محترم آموزشی و درمان دانشگاه
۴. ارائه گزارشی از پیگیری‌های دبیرخانه شورای اخلاق از مصوبات جلسات قبل